

Sygn. akt I ACa 103/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Alicja Surdy
Sędzia:	SA Jolanta Terlecka
Protokolant	sekr. sądowy Maciej Mazuryk

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa E. W. (1) i G. W.

przeciwko M. J. i S. J. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia

30 października 2013 r. sygn. akt I C 1040/12

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

- w punkcie I w ten sposób, że zasądza od S. J. (1) na rzecz E. W. (1) i G. W. solidarnie 220.000 (dwieście dwadzieścia tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 2 października 2011 roku;

- w punkcie III w ten sposób, że zasądza od S. J. (1) na rzecz E. W. (1) i G. W. kwotę 18217 (osiemnaście tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od S. J. (1) na rzecz E. W. (1) i G. W. solidarnie 16400 (szesnaście tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.

IV. zasądza od E. W. (1) i G. W. na rzecz M. J. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym;

I ACa 103/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 października 2013 roku Sąd Okręgowy w Lublinie po rozpoznaniu sprawy z powództwa E. W. (1) i G. W. przeciwko M. J. i S. J. (1) o zapłatę – oddalił powództwo i zasądził solidarnie od powodów na rzecz pozwanych po 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że pozwany S. J. (1) od dnia 14 sierpnia 2008 roku prowadził działalność gospodarczą w postaci przedszkola (...). W ciągu pierwszego półrocza prowadzenia przedszkola pozwany uzyskiwał dochody poniżej oczekiwań. Koszty prowadzenia przedszkola przekraczały zyski. Taka sytuacja zmusiła pozwanego do poszukiwania wspólnika, który mógłby dofinansować podjęte przez pozwanego przedsięwzięcie i pomóc w jego realizacji. W tym celu zwrócił się do swojego wieloletniego znajomego G. W. (powoda), z którym znali się jeszcze z czasów szkolnych i przed laty prowadzili wspólne interesy (dowód zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej k. 48, zaświadczenie o wpisie do ewidencji szkół niepublicznych gminy L. k. 48a, potwierdzenie przyjęcia wniosku o wpis do (...) k. 49, zeznania powoda k. 298- 298v i 259-260, powódki k. 298v- 299 i 260, pozwanego k. 299- 299v i 260- 261, pozwanej k. 299v i 261 akt sprawy).

W dniu 28 marca 2009 roku w domu pozwanych w M. doszło do kolejnego spotkania pozwanych z powodami. Spotkanie to odbyło się bez obecności osób trzecich. Podczas tego spotkania pozwany przedstawił szczegółowe zasady funkcjonowania przedszkola, w szczególności zaś pisemne zestawienia finansowe, w tym kwestie wydatków i uzyskiwanych dochodów. Przedstawiona została również symulacja obejmująca dochody możliwe do uzyskania. Podczas spotkania pozwany ponownie podkreślał, że nie chodzi o pożyczkę tylko o pozyskanie wspólnika. Podkreślił również, że jego wkład finansowy w przedszkole wyniósł 440.000,00 zł. Po przeanalizowaniu propozycji pozwanego, powód z powódką zdecydowali się przystąpić do prowadzonego przez pozwanego przedsięwzięcia. Strony ustaliły, że powodowie przekażą pozwanemu łącznie kwotę 220.000,00 zł, która miała stanowić wkład do spółki. Ustalono również, że spółka ma być prowadzona przez pozwanego i powoda, przy czym ostatecznie, powód z racji zatrudnienia w innej firmie i pełnionej tam funkcji kierowniczej nie chciał oficjalnie zostać współwnikiem i wolał „pozostać w cieniu”.

Powód przejął obowiązki organizacyjne związane z prowadzeniem przedszkola [dowód historia operacji bankowych k. 12- 14, potwierdzone za zgodność z oryginałem kserokopie potwierdzeń k. 16- 18, kserokopia korespondencji e-mailowej k. 15, 50- 111, zeznania powoda k. 298- 298v i 259-260, powódki k. 298v- 299 i 260, pozwanego k. 299- 299v i 260- 261, pozwanej k. 299v i 261 oraz świadków W. C. k. 293v- 294, H. Z. k. 294- 294v, E. P. k. 294v- 295v, P. G. k. 295v- 296, A. P. k. 296- 296v, M. K. k. 296v i B. P. k. 296v- 297 akt sprawy].

Po około pół rocznej współpracy powód po dokonaniu analizy finansów przedszkola uznał, że prowadzona wspólnie z pozwanym działalność nie przynosi spodziewanych zysków. W tej sytuacji wezwał pozwanego do dokonania wzajemnych rozliczeń, w szczególności zaś do zwrotu kwoty 220.000,00 zł.

Na spotkaniu w kwietniu 2010 roku strony ustaliły, że pozwany sprzeda przedszkole i z otrzymanych z tego tytułu pieniędzy rozliczy się z powodem. Cena jaką pozwany chciał uzyskać za przedszkole oscylowała wokół kwoty 600.000,00 zł, jednakże mimo zainteresowania, potencjalni kupcy wycofywali się z zakupu. Ostatecznie pozwany sprzedał przedszkole za cenę 50.000,00 zł. Po transakcji próbował rozliczyć się z powodem, jednakże z uwagi na fakt, iż powód chciał odzyskać cały wkład, tj. kwotę 220.000,00 zł do ugody nie doszło (dowód zeznania powoda k. 298- 298v i 259-260, powódki k. 298v- 299 i 260, pozwanego k. 299- 299v i 260- 261, pozwanej k. 299v i 261 akt sprawy).

Pismem z dnia 5 grudnia 2011 roku powodowie wezwali pozwanych solidarnie do zwrotu kwoty 220.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 2 października 2011 roku, stanowiącą w ocenie powodów pożyczkę (dowód pismo k. 21 akt sprawy).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dowody w szczególności zaś złożone do akt dokumenty oraz zeznania świadków i stron postępowania. Wszystkie dowody z dokumentów uznał za wiarygodne.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania pozwanego uznając je za spójne, jasne, logiczne, konsekwentne oraz korelujące z resztą materiału dowodowego zebranego w sprawie i nie znajdując okoliczności pozbawiające te zeznania wiarygodności, Sąd w całości dał im wiarę.

Natomiast zeznania powodów mógł uznać za wiarygodne jedynie w części, w jakiej są one zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Za niewiarygodne, zdaniem Sądu, należało uznać twierdzenia powodów jakoby między stronami doszło do zawarcia umowy pożyczki. W ocenie Sądu twierdzenia te nie znajdują żadnego poparcia w zgromadzonych dowodach.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne.

Spór pomiędzy stronami dotyczył wyłącznie charakteru umowy zawartej pomiędzy stronami. Sąd uznał, że strony nie zawarły umowy pożyczki.

Powodowie przelewając na rzecz pozwanego łącznie kwotę 220.000,00 zł nie zastrzegli obowiązku zwrotu tej kwoty. Nie określili tytułu dokonywanych przelewów jako pożyczki. Strony nie ustaliły obowiązku zwrotu kwoty 220 000zł powodom.

Z uzgodnień stron wynikało, że powód miał partycypować w równych częściach z pozwanym w zyskach jakie uda się osiągnąć z prowadzenia przedszkola. Uzgodniono także, między powodem a pozwanym, podział obowiązków dotyczących prowadzenia spraw przedszkola.

Powód od momentu przekazania pieniędzy zachowywał się i działał jak współnik pozwanego. Na tej podstawie Sąd przyjął, że kwota 220.000,00 zł miała w istocie pokryć udział w przyszłej mającej się zawiązać między powodem, a pozwanym spółce [spółki cichej]. Na tej podstawie Sąd Okręgowy powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 102 kpc i zasądził na rzecz pozwanych solidarnie od powodów kwotę po 3.617,00 zł.

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powodowie zarzucali Sądowi pierwszej instancji :

I. Naruszenie prawa procesowego mający wpływ na wynik sprawy:

1/ art. 233 § 1 k.p.c. polegającą na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie tej oceny w sposób noszący cechy dowolności i dopuszczenie się przez Sąd Okręgowy sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zebranego materiału dowodowego, w szczególności poprzez:

- pominięcie dowodu z dokumentu w postaci datowanego na dzień 27.09.2010 r, pisemnego zobowiązania S. J. (1) do zwrotu pożyczki udzielonej przez powodów w kwocie 220.000 zł;

- pominięcie dowodu z dokumentu w postaci gwarancyjnego weksla in blanco wystawionego przez pozwanego S. J. w dniu 12.12.2010 r. na kwotę 220 000 zł.;

- obdarzenie walorem wiarygodności i mocy dowodowej jedynie wyjaśnień pozwanych przy braku wskazania przyczyn i przesłanek dla jakich odmówił tego waloru wyjaśnieniom powodów;

- nieuzasadnione przyjęcie, iż strony łączyła umowa spółki cichej jedynie na podstawie dowodów pośrednich tj. zeznań pracowników przedszkola, które nie wskazują jaki rodzaj więzi obligacyjnych łączyły strony a jednocześnie bezpodstawnym pominięciu dowodów przeciwnych w postaci zeznań E. W. i R. O.;

- brak odniesienia się i wyjaśnienia sprzeczności w wyjaśnieniach pozwanego S. J. (1) odnośnie podstaw prawnych otrzymania przez niego od powodów kwoty 220 000 zł. a w szczególności sprzeczności jego twierdzeń co do traktowania tej kwoty, jako wkładu do spółki, z treścią jego oświadczenia woli zawartego w datowanym na dzień 27.09.2010 r. pisemnym zobowiązaniu S. J. (1) do zwrotu pożyczki udzielonej przez powodów w kwocie 220.000 zł oraz treścią wystawionego przez niego w dniu 12.12.2010 r. weksla gwarancyjnego in blanco na kwotę 220 000 zł. oraz okolicznościami w jakich te oświadczenia woli były złożone;

- brak odniesienia się i wyjaśnienia sprzeczności w wyjaśnieniach pozwanego S. J. (1) odnośnie rzekomych warunków uczestnictwa stron w powołanej spółce cichej, a w szczególności stopnia i warunków partycypacji stron w zyskach osiągniętych przez spółkę;

2/ art 233 § 1 k.p.c. polegającą na błędnym ustaleniu stanu faktycznego sprawy poprzez:

- bezpodstawne przyjęcie, iż strony nie zawarły umowy pożyczki pomimo zaprezentowania materiału dowodowego potwierdzającego zawarcie pomiędzy stronami umowy pożyczki m.in. w postaci dokumentów prywatnych, zeznań świadków i wyjaśnień powodów;

- bezpodstawne przyjęcie, iż strony nie uzgodniły sposobu i zwrotu kwoty udzielonej pożyczki w sytuacji, gdy pożyczka ta miała być zwrócona z zysków osiągniętych przez pozwanego S. J. (1), najgodniej w terminie określonym w jego pisemnym zobowiązaniu;

- bezpodstawnym przyjęciu, iż strony łączyła umowa spółki cichej pomimo braku poczynionych ustaleń co do, składu osobowego spółki, okresu na jaki strony taką umowę zawarły, stopnia udziału w zyskach spółki, stopnia i sposobu udziału w stratach ponoszonych przez spółkę a także pomimo ustaleń, iż to wyłącznie pozwany J. decydował o tak istotnych kwestiach majątkowych spółki, jak sprzedaż jej składników majątkowych osobom trzecim bez chociażby próby konsultacji ze i swymi rzekomymi współnikami warunków takiej sprzedaży;

- bezpodstawnym przyjęciu, iż pozwani poinformowali powodów o istniejącej pomiędzy nimi ustroju małżeńskiej rozdzielności majątkowej, prowadzeniu w stosunku do pozwanego S. J. (1) postępowań egzekucyjnych przez jego wierzycieli, co miało istotny wpływ na wynik sprawy,

3/ obrazę art. 227 k.p.c. polegającą na zaniechaniu dokonania ustaleń dotyczących essentialia negotii umowy spółki cichej tj. terminu na jaki została zawarta, praw i obowiązków finansowych każdego ze współników, sposobu rozliczania ewentualnych zysków oraz postanowień stron co przekazanej przez powodów kwoty w sytuacji zakończenia współpracy lub wykazania przez pozwanych straty w przedsięwzięciu gospodarczym;

4/ obrazę art. 231 k.p.c. polegającą na bezpodstawnym przyjęciu założenia, iż kwota 220.000 zł nie miała podlegać zwrotowi, podczas gdy okoliczność taka jest sprzeczna z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, a w szczególności sprzeczna jest z wyjaśnieniami powodów, wyjaśnieniami samych pozwanych, którzy nie zaprzeczyli skutecznie, iż nie są zobowiązani do jej zwrotu a nadto z dowodami w postaci przywołanych w pkt. 1 dokumentów;

5/ obrazę art. 328 § 2 kpc poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku co do podstaw i przesłanek dla jakich Sąd pominął dowody z dokumentów w postaci datowanego na dzień 27.09.2010 r. pisemnego zobowiązania S. J. (1) do zwrotu pożyczki udzielonej przez powodów w kwocie 220.000 zł oraz gwarancyjnego weksla in blanco wystawionego przez pozwanego S. J. w dniu 12.12.2010 r., jak również jakiegokolwiek uzasadnienia co do podstaw, przyczyn i przesłanek dla jakich dowodom tym Sąd Okręgowy odmówił przymiotu wiarygodności.

II. Naruszenie prawa materialnego poprzez obrazę art. 720 k.c. polegającą na jego niezastosowaniu w sytuacji, w której podstawą przesunięcia majątkowego z majątku powodów do majątku pozwanych była umowa pożyczki.

Pozwani wnosili o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest uzasadniona w części dotyczącej roszczenia powodów wobec S. J. (1). W szczególności uzasadnione są zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa procesowego - art. 233 § 1 poprzez pominięcie faktu sporządzenia przez S. J. (1) i podpisania przez niego dokumentu pod nazwą „Zobowiązanie do zwrotu pożyczki”, sporządzonego w dniu 27 września 2010r. [k. 19]. Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego Sąd uznał ten dokument za wiarygodny, tak jak wszystkie inne dowody z dokumentów przedłożone sądowi.

Tymczasem uwzględnienie treści tego dokumentu wyklucza przyjętą przez Sąd wersję zdarzeń przedstawianą przez pozwanego jakoby S. J. (1) nie zawarł z powodami umowy pożyczki, a ponadto stanowi samoistną podstawę faktyczną uzasadniającą roszczenie powodów o zapłatę 220 000zł.

Z treści dokumentu wynika, że pozwany przyznał fakt zawarcia z G. i E. małżonkami W. umowę pożyczki i zobowiązał się do zwrotu z tego tytułu kwoty 220 000zł w terminie do dnia 1 października 2011r. Wiarygodność tego dokumentu nigdy i w żaden sposób nie była podważana przez S. J. (1).

W odpowiedzi na pozew pozwany twierdził jedynie, że dokument ten nie jest dowodem zawarcia umowy pożyczki gdyż został sporządzony po zawarciu umowy przez strony. Nie kreuje on również umowy pomiędzy stronami gdyż jest jednostronną czynnością prawną, a zatem nie jest umową, która składa się z co najmniej z dwóch zgodnych oświadczeń woli. W konsekwencji wywodził, że oświadczenie pozwanego „o zwrocie pożyczki” nie przesądza o rodzaju zawartej przez strony umowy.

Sąd Okręgowy nie uwzględniając w stanie faktycznym okoliczności sporządzenia dokumentu z dnia 27 września 2010r. z oczywistych względów pominął jego ocenę jurydyczną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego dokument z 27 września 2010r. stanowi właściwe uznanie długu przez pozwanego S. J. (1).

W doktrynie i orzecznictwie ustalone jest stanowisko, że właściwe uznanie długu stanowi nieuregulowaną przepisami odrębną umowę ustalającą co do zasady istnienie i zakres stosunku prawnego [wyrok SN z dnia 23 marca 2004r., sygn. V CK 346/03, Lex 187883]. Uznanie jest czynnością prawną, umową jednostronnie zobowiązującą, zawartą pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem, w której dłużnik potwierdza swe zobowiązanie, zasadniczo mając na celu jego ustalenie. Uznanie jako umowa jest dopuszczalne w ramach swobody umów. Z tego względu do uznania właściwego stosuje się przepisy ogólne o zobowiązaniach. Nie wymagają zatem one szczególnej formy, a oświadczenie wierzyciela o przyjęciu uznania często jest dorozumiane [za A. Jedliński : Komentarz do art. 123 kodeksu cywilnego w Lex- ie].

Oświadczenie S. J. (1) z dnia 27 września 2010r. spełnia wszystkie cechy uznania właściwego – zostało złożone przez dłużnika, który w jego treści potwierdził swoje zobowiązanie wynikające z zawartej wcześniej umowy pożyczki, ustalił jego treść, zakres i termin spełnienia świadczenia. Oświadczenie to zostało przyjęte przez wierzycieli, którzy przyjęli dokument od dłużnika i dochodzą zapłaty należności w wysokości i na warunkach ustalonych w uznaniu.

W świetle treści dokumentu z dnia 27 września 2010r. ustalenia Sądu dotyczące zawarcia pomiędzy stronami „spółki cichej” nie mają żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Z uwagi na fakt, że do zasadniczych rozmów pomiędzy stronami dochodziło bez udziału osób trzecich, a żadne dokumenty dotyczące zakresu działania, podziału obowiązków i uprawnień stron w „spółce cichej” nie zostały sporządzone, rozważania sądu dotyczące zawarcia umowy spółki cichej mają wyłącznie walor spekulacji.

Zatem roszczenie powodów wobec pozwanego jest uzasadnione na podstawie umowy pożyczki, której zawarcie pozwany potwierdził w dniu 27 września 2010r. uznaniem długu zobowiązując się zapłacić pozwanym 220 000zł w terminie do dnia 1 października 2010r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 720 kc. zmienił częściowo – w stosunku do S. J. (1) - zaskarżony wyrok, uwzględniając powództwo wobec niego.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pkt III poprzez zasądzenie kosztów procesu od pozwanego S. J. (1) na rzecz powodów. Na koszty złożyły się uiszczona opłata sądowa od pozwu w kwocie 11000zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 7 200zł i opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

W pozostałym zakresie – w części dotyczącej oddalenia powództwa wobec M. J., apelacja powodów nie była uzasadniona. Brak jest w materiale dowodowym sprawy przekonujących dowodów na okoliczność, że M. J. była stroną umowy pożyczki zawartej przez powodów i S. J. (1). Wszelkie rozmowy prowadzone pomiędzy stronami toczyły się bez udziału osób trzecich. Umowa pożyczki nie została sporządzona na piśmie. Uznania długu wynikającego z umowy pożyczki dokonał wyłącznie S. J. (1). W tym stanie brak jest podstaw do uznania, że pozwana zawarła z powodami umowę pożyczki i jest zobowiązana do pobranej z tego tytułu przez S. J. (1) kwoty 220 000zł tym bardziej, że pomiędzy stronami od 2006r. została zniesiona wspólność majątkowa małżeńska

Orzekając o kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 108 § 1 kpc i art. 98 § 1 i 3 kpc zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty procesu poniesione przez nich w postępowaniu odwoławczym, na które złożyły się opłata sądowa od apelacji w wysokości 11 000zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika ustalone w kwocie 5 400zł na podstawie § 2 ust. 2, § 6 pkt 7 i § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz.U. 163, poz.1348].

Wobec oddalenia apelacji powodów w stosunku do M. J. Sąd Apelacyjny zasądził od powodów na jej rzecz koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 5 400zł na tej samej podstawie prawnej co wskazana wyżej.